

Rev.br.455/2019

VRHOVNI SUD KOSOVA, u veću sastavljenom od sudija Jelene Krivokapić, predsednik veća, Erdogan Haxhibeqiri i Beshir Islami, članovi veća, u pravnoj stvari tužilaca T. A. iz ..., T. D. iz Novog Beograda, ..., i Mi Si iz ..., ulica ..., koje po pismenom punomoćju zastupa D. L., advokat iz ..., protiv tuženih T. M. iz ..., T. Č. iz ... i T. S. iz ..., koje po pismenom punomoćju zastupa M. T., diplomirani pravnik iz ..., radi utvrđivanja prava svojine, odlučujući po reviziji tuženih izjavljene protiv presude Apelacionog suda Kosova Gž.br.1915/15 od 06.09.2019.godine, u sednici održanoj dana 27.08.2020.godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA se kao neosnovana revizija tuženih izjavljena protiv presude Apelacionog suda Kosova Gž.br.1915/15 od 06.09.2019.godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Prištini-Ogranak u Gračanici P br. 26/18 od 28.02.2019. godine, usvojen je tužbeni zahtev tužilaca, pa je utvrđeno da tužioci T.S. A., T. S. D. i M. S. S., imaju pravo svojine u udelu od $\frac{1}{4}$ na sledećim nepokretnostima i to: P-... pašnjak 1. klase na mestu zvanom "...", u površini od 4465 m² KZ ...; P-... njiva 4. Klase, na mestu zvanom "...", površine 16012 m² KZ ...; P-... njiva 4. Klase, na mestu zvanom "...", u površini od 3715m² KZ ...; P-... njiva 4. Klase, na mestu zvanom "...", površine 4.000 m² KZ ...; P-... njiva 4. Klase, na mestu zvanom "...", u površini 6874 m² KZ ...; P-... njiva 3. Klase, na mestu zvanom "...", površine 13418 m², KZ ...; P-... njiva 3.klase na mestu zvanom "...", u površini 2624 m², KZ ...; P-... njiva 3.klase, na mestu zvanom "...", površine 35309 m² KZ ...; P-... livada 2. Klase, na mestu zvanom "...", površine 2147 m², KZ ..., upisane u certifikatu br. ... KZ ..., pa su obavezani tuženi da tužiocima priznaju pravo svojine i predaju u posed navedene nepokretnosti, a tuženi T.Č. i T. M. su dužni da trpe da se u katastru navedene nepokretnosti uknjiže na ime tužilaca sa udelima od $\frac{1}{4}$, sve u roku od 15 dana od dana prijema presude pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Odbijen je tužbeni zahtev tužilaca protiv tuženih u delu kojim su tražili da se utvrdi da su vlasnici nepokretnosti sa udelom od $\frac{1}{4}$ na katastarskim parcelama koje su tuženima pripale po osnovu nasledstva, sa podacima kao u izreci prvostepene presude. Tuženi su obavezani da tužiocima naknade parnične troškove u iznosu od 788,00 evra u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Po žalbi tužilaca, Apelacioni sud je doneo presudu Gž.br.1915/15 dana 06.09.2019.godine odbijajući istu i potvrđujući prvostepenu presudu.

Protiv drugostepene, pravnosnažne presude, reviziju su izjavili tuženi, pobijajući istu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 181,182 stav 2 Zakona o parničnom postupku i pogrešne primene materijalnog prava sa predlogom da Vrhovni sud preinači nižestepene presude ili da ih ukine a predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 215 Zakona o parničnom postupku, Vrhovni sud je našao da je revizija neosnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, pravnosnažnim rešenjem Opštinskog suda u Lipljanu O.br..., od 28.01.1991.godine, obustavljen je ostavinski postupak iza smrti pokojnog T. S., bivšeg iz sela ..., zbog nepostojanja imovine, budući da je svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu, ugovorom o doživotnom izdržavanju Ov.br..., od 06.02.1985.godine, preneo svom sinu T. Č., kao davaocu izdržavanja. Rešenjem Opštinske komisije za vraćanje zemljišta 03 br..., od 23.01.1991.godine, vraćene su nepokretnosti koje su pravnosnažnim rešenjem Sreske komisije za PZF Sreza sitničkog u Lipljanu br..., od 29.09.1953.godine iz domaćinstva T. S., njegovom najstarijem sinu T. Č. kao i T. Ž., koji je bio član zajedničkog domaćinstva. Č. i Ž. su zaključili ugovor Ov.br..., dana 13.12.1996.godine o podeli vraćenih nepokretnosti tako da im je pripalo po 8.85.35ha. Deo koji je pripao Ž. T. nije sporan. Predmet spora su nepokretnosti koje su ugovorom o deobi pripali drugoj strani, odnosno Č. T.u, i koje su upisane u katastarskim knjigama kao njegova svojina. U ugovoru, kojim je izvršena podela između T. Č. i T. Ž. stoji, da T. Č. kao najstariji sin pokojnog S.,a postupa u ovom pravnom poslu u ime svoje braće i sestara a nesporna je činjenica da je pred Komisijom T. Č., postupao kao punomoćnik svoje braće i sestara. S. T., preminuo je 01.06.1990.godine a nije sporno da su tužioci i tuženi njegovi pravni sledbenici (unuci).

U sprovedenom postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 182 Zakona o parničnom postupku na koje Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti niti one na koje se poziva revizija.

Na utvrđeno činjenično stanje, pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo kada su usvojili tužbeni zahtev utvrdivši da tužioci imaju pravo na po ¼ navedenih nepokretnosti, jer ½ vraćenih nepokretnosti u površini od 8.85.35ha, koju je pok. Č., upisao na svoje ime, a koju su iza njegove smrti nasledili tuženi. Pavilan je stav prvostepenog suda, da vraćena imovina ne predstavlja naknadno pronađenu imovine iza smrti T. S. budući da se radi o novoj okolnosti koja je nastupila donošenjem Zakona o načinu i uslovima priznanja prava i vraćanju zemljišta koje je prešlo u društvenu svojinu po osnovu poljoprivrednog zemljišnog fonda i konfiskacijom zbog neizvršenih obaveza iz obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda (Službeni glasnik RS.br.18/91). U navedenom zakonu, regulisano je pravo na vraćenje zemljišta „ranijim vlasnicima“ što oni to i jesu, obzirom da sve dok se ne donese rešenje i ne izvrši registracija nekretnina, oni to nisu obzirom da su nakon oduzimanja zemljišta i registracijom nepokretnosti na drugog vlasnika (društvena svojina), oni izgubili pravo svojine.

Pravilno zaključuje prvostepeni sud da nije nastupila zastarelost budući da stvarna prava ne zastarevaju. Zastarevaju samo relativna, ne i apsolutna prava. Zastarelost je institut karakterističan samo za obligacione, relativne odnose, te se o zastarelosti ne može govoriti kada je u pitanju svojina, službenost, zaloga i druga stvarna prava koja su nastala na temelju obligacije, koja su trajnog karaktera i ne zastarevaju. Raniji vlasnik spornih nepokretnosti, pre oduzimanja od strane tadašnjih vlasti, bio je pok. S. T., Imovina je jednostranom odlukom države promenila vlasnika da bi , nakon njegove smrti bila vraćena naslednicima. Da je S. T., doživeo vraćanje imovine, on bi bio stvarni titular prava a ne njegovi naslednici. Njihovo pravo je izvedeno iz njegovog prava, tako da svi njegovi potomci, istog naslednog reda, imaju ista prava u pogledu ostvarenja prava, po osnovu vraćanja oduzete imovine njihovom pravnom prethodniku.

Ispravno se navodi da tuženi nisu stekli pravo vlasništva održajem u smislu člana 40 i 41 Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (Zakon br. 03/L-154), jer ovaj način sticanja svojine podrazumeva savesnost držalaca. Nesavestan držalac nikada ne može postati vlasnik na osnovu održaja. Prvostepeni sud je, nakon izvedenih dokaza i ceneći iste u smislu člana 8 Zakona o parničnom postupku, utvrdio da tuženi, kao i njihov pravni prethodnik, nisu bili savesni sticaoci, budući da su znali da je vraćena imovina pripadala ranije S. T., zajedničkom predaku tako da i tužioci polažu ista prava na njoj. S toga je ispravno zaključio prvostepeni sud, da su tužioci dokazali svoje pravo pa su u smislu člana 20 Zakona o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima (Sl.list SFRJ br.6/86, 36/90) stekli pravo vlasništva na spornim nepokretnostima u obimu kako je navedeno u izreci prvostepene presude. U trenutku kada je T. S., raspolagao svojom imovinom 06.02.1985.godine, na taj način što je zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju sa sinom Č., on nije znao, niti je mogao znati da će ove nepokretnosti biti vraćene, a to nisu znali, niti su mogli znati, ni njegovi naslednici. U ostavinskom postupku doneto je rešenje da se ostavina ne raspravlja jer, nakon raspolaganja ostavioca, nema imovine koja bi predstavljala njegovu zaostavštinu. To znači da je tada, S., mogao raspolagati samo onom imovinom koju je posedovao u tom trenutku, te se njegovo raspolaganje ne može nikako odnositi na nepokretnosti čije vraćanje tada uopšte nije bilo izvesno, kao i donošenje Zakona na osnovu kojeg je izvršen povraćaj oduzete imovine.

Iz svih navedenih razloga neosnovani su navodi revizije da je pravo tužilaca zastarelo, pa je sud odbio reviziju kao neosnovanu u smislu člana 222 Zakona o parničnom postupku.

VRHOVNI SUD KOSOVA

Rev.br.455/19 od 27.08.2020.godine

Predsednik veća-sudija

Jelena Krivokapić

